

Government of the Netherlands

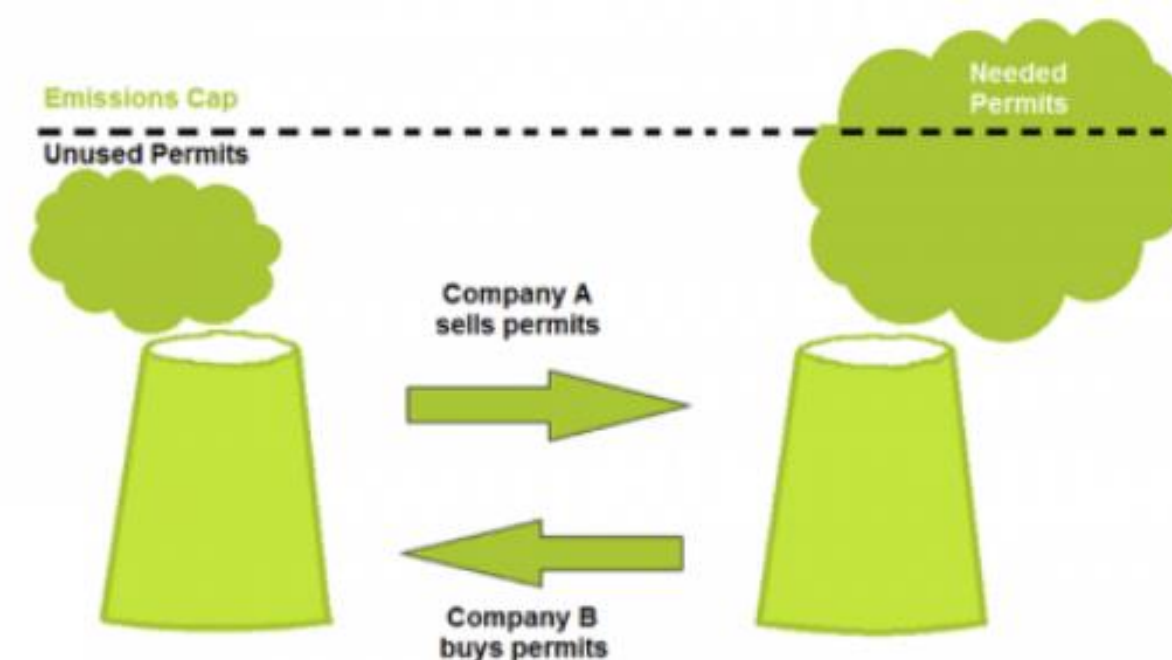
UABIO

Тренінг з питань скорочення викидів парникових газів

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ СИСТЕМИ ТОРГІВЛІ КВОТАМИ НА ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

Тетяна Желєзна Т.А., к.т.н.

ГО «Агентство з відновлюваної енергетики»

Зміст

- 1. Зобов'язання України щодо створення системи торгівлі викидами.**
- 2. Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року.**
- 3. Погляди експертів на умови ефективної кліматичної політики в Україні.**
- 4. Пропозиції експертів щодо впровадження в Україні національної СТВ: Концепція Європейської Бізнес Асоціації, Пропозиції Федерації роботодавців України.**
- 5. Досвід функціонування СТВ Казахстану.**

Зобов'язання України щодо створення системи торгівлі викидами (СТВ)

Додатком ХХХ до Глави 6 «Навколишнє природне середовище» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» **Угоди про асоціацію** між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, ратифікованою Законом України від **16.09.2014** № 1678-VII, передбачено впровадження **Директиви** Європейського Парламенту та Ради (ЄС) **2003/87/ЄС*** від 13.10.2003 про встановлення схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів у межах Союзу:

- *прийняття національного законодавства та визначення компетентного органу;*
- *створення системи визначення відповідних установок та парникових газів;*
- *розроблення національного плану розподілу квот між установками;*
- *створення системи видачі дозволів на викиди ПГ та видачі квот для торгівлі між установками в межах України;*
- *створення системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, системи забезпечення дотримання законодавства, а також процедур консультацій з громадськістю.*

* Директива 2003/87 ЄС – законодавча база СТВ ЄС.

Нормативно-правові акти, в положеннях яких закріплено зобов'язання щодо створення СТВ в Україні

- ❑ **Угода про асоціацію**, ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII.
- ❑ **Національна економічна стратегія на період до 2030 р.**, затверджена постановою КМУ від 03.03.2021 № 179.
- ❑ **Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року**, схвалена розпорядженням КМУ від 30.05.2024 № 483-р, і **операційний план заходів** до неї.
- ❑ **Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року**, розробленої на виконання відповідного положення Паризької угоди та поданої до Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату у 2017 р., яка передбачає впровадження СТВ як ринкового механізму, спрямованого на скорочення викидів ПГ.
- ❑ **План пріоритетних дій Уряду на 2024 рік**, затверджений розпорядженням КМУ від 16.02.2024 № 137. Пункт 424 Плану передбачає «Розроблення та подання КМУ проекту розпорядження КМУ про затвердження плану заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів».
- ❑ **План України з реалізації ініціативи ЄС “Ukraine Facility”**, запровадженої Регламентом (ЄС) Європейського Парламенту та Ради (ЄС) від 29.02.2024 № 2024/792, затверджений розпорядженням КМУ від 18.03.2024 № 244.

Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року

<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Плани Енергетичного Співтовариства щодо створення регіональної СТВ

Енергетичне Співтовариство: ЄС і 9 країн-членів – Албанія, Боснія і Герцеговина, Косово, Північна Македонія, Грузія, Молдова, Чорногорія, Сербія, Україна

«Дорожня карта з декарбонізації Енергетичного Співтовариства», прийнята у листопаді 2021 року Радою Міністрів Енергетичного Співтовариства, передбачає розробку **узгодженого підходу** до системи ціноутворення на вуглець для країн-членів Енергетичного Співтовариства.

Під час свого засідання влітку 2023 р. Рада Міністрів Енергетичного Співтовариства визначила розробку **регіональної СТВ** як наступний крок на шляху до визначення такого підходу.

Регіональна СТВ сприятиме **підготовці країн-членів до участі у СТВ ЄС** після приєднання до ЄС задля скорочення викидів ПГ, **досягненню** національно визначених внесків (НВВ) країнами-членами, забезпечення **інтеграції** ринку електроенергії та пом'якшення наслідків **запровадження** механізму транскордонного вуглецевого регулювання з боку ЄС (СВАМ).

Пропозиція щодо **проєкту регіональної СТВ** розглядатиметься на засіданні Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства у грудні 2024 р.

Роль системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів (МЗВ) у системі торгівлі викидами

Система МЗВ – фундаментальна передумова функціонування СТВ в Україні

Прийнятий Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів (№ 377-ІХ від 12.12.2019). Набув чинності у 2020 р., уведений в дію 01.01.2021

Кабінетом Міністрів України та Міндовкілля відповідно до компетенції прийняті нормативно-правові акти, необхідні для реалізації Закону про МЗВ

- ❖ Поточне **обмежене застосування** системи МЗВ, оскільки подання звітності та інших документів, що вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, призупиняється у період дії **воєнного стану** або стану війни згідно із чинним законодавством.
- ❖ Також існують **відмінності** вимог системи МЗВ в Україні від діючих вимог СТВ ЄС щодо сфери охоплення видів діяльності та її структури.

ПОВІДОМЛЕННЯ про оприлюднення проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року»

05/06/2024 : 15:46

ПОВІДОМЛЕННЯ

про оприлюднення проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України

«Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року»

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року» розроблено з метою створення організаційних та правових засад реалізації державної політики у сфері зміни клімату щодо впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів.

Назва органу виконавчої влади, що розробляв нормативний акт

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Назва структурного підрозділу, що розробив нормативний акт, адреса та телефони

Департамент запобігання промислового забрудненню та кліматичної політики, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035; тел. (044) 594-91-05.

Зазначений проєкт акта оприлюднено на офіційному вебсайті Міндовкілля: www.mepr.gov.ua.

Строк прийняття зауважень та пропозицій до зазначеного проєкту акта від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань становить один місяць з дня оприлюднення. Зауваження та пропозиції надаються на поштову адресу Міндовкілля: вул. Митрополита Василя Липківського, 35; м. Київ, 03035 та електронну адресу: info@mepr.gov.ua.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

[Проєкт Розпорядження](#)

[СТВ](#)

[Операційний план](#)

[Пояснювальна записка](#)

[Повідомлення про оприлюднення](#)

<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovyh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Переваги СТВ як механізму скорочення викидів парникових газів із досвіду функціонування СТВ ЄС

- ✓ У порівнянні з фіскальними механізмами, СТВ забезпечує суб'єктам господарювання та цілим галузям **гнучкість** у виборі шляхів скорочення викидів парникових газів, враховуючи їх технологічні та організаційні можливості, а також гарантує **виконання** загальних цілей щодо скорочення викидів;
- ✓ Участь у СТВ стимулює пошук найбільш **ефективних** рішень щодо скорочення викидів парникових газів, спонукаючи до інновацій та інвестицій у низьковуглецеві технології;
- ✓ СТВ передбачає регуляторну **визначеність** через наявність нормативно-правових актів у цій сфері, що забезпечує впевненість бізнесу та інвесторів у можливостях подальшого економічного розвитку і збереження конкурентоспроможності, одночасно забезпечуючи скорочення викидів парникових газів;
- ✓ СТВ створює можливості для **зниження ризику** вуглецевого витоку, тобто переміщення виробництва та/або інвестицій до інших юрисдикцій, які мають менш жорстке регулювання викидів парникових газів, за наявності запобіжних заходів;
- ✓ СТВ передбачає наявність **надійних та прозорих** механізмів моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, що має **вирішальне** значення для її ефективного функціонування;
- ✓ СТВ дозволяє **інтегруватися** у глобальні вуглецеві ринки, підвищуючи конкурентоспроможність вітчизняних галузей на світовому ринку.

Особливості запровадження СТВ в Україні

Ефективне впровадження СТВ в Україні має враховувати такі фактори:

недостатню інституційну спроможність потенційних учасників вуглецевого ринку щодо впровадження СТВ, включно з рівнем професійної підготовки, організації функціональних процесів, наявності ресурсів та технічного забезпечення;

обмежені системні консультації із заінтересованими сторонами, включно з представниками бізнесу та фінансового сектору, громадськістю, науковою спільнотою та експертним середовищем, з питань нормативно-правового, організаційного, технічного, методичного забезпечення СТВ, що є важливими на всіх етапах її розробки та впровадження;

недостатність досвіду застосування ринкових механізмів в сфері зміни клімату.

Невідкладність прийняття Стратегії зумовлена:

виконанням зобов'язань за Угодою про асоціацію щодо впровадження Директиви № 2003/87/ЄС;

виконанням завдання у рекомендаціях Єврокомісії у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення ЄС 2023 р., щодо імплементації Дорожньої карти Енергетичного Співтовариства з декарбонізації у частині підготовки до СТВ;

необхідністю досягнення скорочення викидів парникових газів відповідно до НВВ України до Паризької угоди;

необхідністю уникнення або пом'якшення наслідків запровадження **СВАМ** для експортно-орієнтованих галузей промисловості, включно із сектором електроенергетики;

необхідністю створення передумов для приєднання або під'єднання до СТВ ЄС.

Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року

<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Три етапи запровадження СТВ в Україні

Підготовчий етап, 2024-2025 рр.: Розробка та прийняття відповідного *закону* та інших НПА, створення нових або розширення функціональних *обов'язків* існуючих установ, впровадження відповідних адміністративних *процедур*, покращення технічної *інфраструктури* для МЗВ ПГ, сприяння взаємодії та підвищенню *обізнаності* учасників ринку, а також організацію *навчання* та надання підтримки відповідним установам та зацікавленим сторонам.

Пілотний етап функціонування, 2026-2028 рр.: *Перевірка* ефективності, можливостей та готовності СТВ в Україні, враховуючи національні обставини. *Виявлення* та *вирішення* потенційних викликів, вдосконалення регуляторних механізмів, підвищення кваліфікації учасників ринку та *підготовка* до повноцінного функціонування СТВ.

1-й етап повноцінного функціонування, 2029-2033 рр.: Створення *надійної ринкової системи*, посилення регуляторного контролю та вдосконалення відповідних механізмів нагляду, сприяння *інтеграції* додаткових секторів у СТВ, забезпечення *приєднання/під'єднання* до СТВ ЄС, підвищення потенціалу для підтримки вуглецевого ринку.

Три стратегічні цілі та показники їх досягнення

Стратегічна ціль 1. Формування нормативно-правових актів у сфері впровадження СТВ в Україні

Показники досягнення: **Прийнято Закон України** «Про засади функціонування системи торгівлі квотами на викиди парникових газів»; **акти КМУ** та інші НПА, які врегульовують функціонування складових СТВ, включно з особливостями **пілотного** етапу і є необхідними для реалізації Закону про СТВ; **акти КМУ** та інші НПА про внесення змін до законодавства у сфері МЗВ; розроблено і впроваджено необхідні **методичні рекомендації**.

Стратегічна ціль 2. Забезпечення ефективного функціонування СТВ в Україні, сумісної з СТВ ЄС

Показники досягнення: **Повноцінно функціонують:** компетентний орган та органи у сфері впровадження СТВ; Єдиний реєстр СТВ; удосконалений Єдиний реєстр з МЗВ викидів парникових газів;

Прийнято рішення щодо **ключових аспектів** функціонування СТВ в Україні на засіданнях Міжвідомчої комісії з питань зміни клімату та збереження озонового шару;

Створено організаційну структуру для проведення навчальних заходів або тренінгів щодо функціонування СТВ; **проведено** навчальні заходи або тренінги;

Гармонізовано правила, процедури та методики з СТВ ЄС для усунення бар'єрів до інтеграції;

Підтверджено визнання СТВ в Україні Європейською комісією та іншими установами ЄС, що є важливим для сприяння співпраці та потенційного приєднання або під'єднання до СТВ ЄС; **забезпечено** сумісність вуглецевих ринків, що дозволяє двосторонні процеси торгівлі між операторами, які діють в різних юрисдикціях.

Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року
<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Стратегічні цілі та показники їх досягнення (2)

Стратегічна ціль 3. Підтримання постійного систематичного діалогу задля сприяння взаємодії та підвищення обізнаності заінтересованих сторін щодо впровадження СТВ

Показники досягнення стратегічної цілі:

Створено загальний **Національний форум СТВ** та **робочі групи** по впровадженню СТВ, проведено зустрічі робочих груп;

Надано **експертну підтримку** Міндовкіллю та іншим заінтересованим центральним органам виконавчої влади з питань впровадження ринкових механізмів скорочення викидів парникових газів;

Проведено заходи, спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо переваг функціонування СТВ, зокрема створення стимулів для технологічного переозброєння та зеленого відновлення.

Для досягнення кожної стратегічної цілі передбачено виконання переліку завдань, згрупованих за етапами запровадження СТВ, і зазначено очікувані результати

Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року
<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzhennya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

Підходи до реалізації Стратегії СТВ

*Реалізація Стратегії здійснюватиметься відповідно до **операційних планів**, які визначатимуть заходи з виконання завдань до кожної стратегічної цілі Стратегії*

- Операційний план для 2024-2026 рр. буде затверджений разом зі Стратегією.
- Терміни подання Кабінетові Міністрів України проєктів операційних планів Міндовкіллям:
для 2027-2029 рр. – до 01.09.2026;
для 2030-2032 рр. – до 01.09.2029.

*Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади мають подавати щороку до 01.03 **Міндовкіллю** інформацію про **стан виконання операційного плану***

Підходи до реалізації Стратегії СТВ (2)

*Моніторинг та оцінка результатів реалізації Стратегії здійснюється **Міндовкіллям** за участю експертів, інститутів громадянського суспільства та представників міжнародних організацій.*

Передбачається підготовка, розгляд на засіданнях **Міжвідомчої комісії** з питань зміни клімату та збереження озонового шару **щорічних звітів** про оцінку результатів реалізації Стратегії.

Звіт про оцінку результатів реалізації Стратегії буде передбачати:

- 1) Оцінку досягнення стратегічних цілей за показниками досягнення, визначених у Стратегії;
- 2) Аналітичний звіт щодо результатів виконання заходів за операційним планом; проблемних питань із зазначенням причини їх виникнення проблемних питань і пропозицій щодо шляхів вирішення;
- 3) Висновки щодо виконання заходів, передбачених операційним планом на відповідний період;
- 4) У разі потреби, пропозиції щодо коригування заходів за операційним планом та індикаторів їх виконання; уточнення переліку відповідальних за виконання заходів та строків виконання.

Проект Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року
<https://mepr.gov.ua/povidomlennya-pro-oprylyudnennya-proyektu-rozporядzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-vprovadzheniya-systemy-torgivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-gaziv-v-ukrayini-na-period/>

ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН для 2024-2026 рр. Вибрані заходи

Стратегічна ціль 1. Формування нормативно-правових актів у сфері впровадження СТВ в Україні

2024 р. (якщо не вказано інше):

- ❖ Розроблення **словника** (госарія) термінів та понять у сфері впровадження СТВ.
- ❖ Розроблення обґрунтованих **пропозицій** для **пілотного та першого етапів** щодо:
 - розподілу **повноважень** щодо державного управління та контролю; визначення **уповноваженого** органу чи органів;
 - визначення **вимог** щодо створення та функціонування Єдиного реєстру СТВ;
 - визначення **сфери охоплення** СТВ щодо видів діяльності, установок та парникових газів;
 - визначення підходів до встановлення верхнього сукупного **ліміту** обсягу квот на викиди парникових газів та розподілу квот, виходячи з досвіду 4-х фаз функціонування СТВ ЄС;
 - визначення правил **безкоштовного** розподілу квот, у т.ч. для нових установок; визначення умов проведення **аукціонів** з продажу квот; **цільового використання** надходжень від аукціонів;
 - визначення підходів до внесення змін в правила безкоштовного розподілу для секторів економіки, що будуть охоплені **національним механізмом** транскордонного вуглецевого регулювання, у разі його запровадження в Україні (2026);
 - визначення параметрів окремих складових СТВ, що функціонуватиме на **пілотному** етапі 2026-2028 рр. (2024-2025);
 - доцільності запровадження державного стимулювання у вигляді встановлення тимчасового безкоштовного розподілу квот для установок, що виробляють **електроенергію** (2024-2025).

ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН для 2024-2026 рр. Вибрані заходи (2)

Стратегічна ціль 1 (продовження), 2025 р. (якщо не вказано інше):

- ❖ Розроблення та подання Кабінетові Міністрів України **проекту Закону про СТВ** (2024-2025), проектів актів, які деталізують окремі параметри СТВ і є необхідними для реалізації Закону про СТВ.
- ❖ Внесення **змін** до Порядку здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 960.
- ❖ Внесення **змін** до Порядку верифікації звіту оператора про викиди парникових газів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 рік № 959.
- ❖ **Розроблення** методичних рекомендацій, керівництв, посібників з різних технічних аспектів функціонування СТВ.

Стратегічна ціль 2. Забезпечення ефективного функціонування СТВ в Україні, сумісної з СТВ ЄС

- ❖ Проведення збору та аналізу **актуальних даних** щодо статусу існуючих установок, які провадять види діяльності, охоплені СТВ, та планів повоєнного відновлення таких видів діяльності (2025).
- ❖ Проведення збору даних в **системі МЗВ**, зокрема за період призупинення подання звітності у період дії воєнного стану, що є необхідним для визначення низки параметрів СТВ (2025-2026).
- ❖ Розроблення та введення в дію **Єдиного реєстру СТВ** як централізованої бази даних, що відстежує видачу, утримання, передачу та списання всіх квот на викиди парникових газів у межах СТВ (2025-2026).

ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН для 2024-2026 рр. Вибрані заходи (3)

Стратегічна ціль 2 (продовження)

- ❖ Авторизація **торговельного майданчику** для проведення аукціонів з продажу квот на викиди ПГ (2025).
- ❖ Розроблення **навчальних модулів** з різних аспектів функціонування СТВ (2025).
- ❖ Організація та проведення **навчань та тренінгів** для представників ЦОВВ та інституцій, пов'язаних з державним наглядом і контролем, акредитацією, верифікацією, фінансовими ринками (2025-2026).
- ❖ Організація та проведення навчань та тренінгів для **операторів установок** (2025-2026).

Стратегічна ціль 3. Підтримання постійного систематичного діалогу задля сприяння взаємодії та підвищення обізнаності заінтересованих сторін щодо впровадження СТВ

- ❖ Започаткування загального **Форуму СТВ** (2024).
- ❖ Створення та забезпечення функціонування **робочих груп** із впровадження СТВ (2024).
- ❖ Створення **Ради** високого рівня з питань ціноутворення на викиди вуглецю (2024).
- ❖ Започаткування **взаємодії** з проєктами міжнародної технічної допомоги та українським експертним середовищем щодо питань СТВ (2024-2026).
- ❖ Проведення інформаційно-просвітницької **кампанії** (2025-2026).

Погляди експертів на умови ефективної кліматичної політики в Україні

Чотири ключові умови

1. Європейська бізнес асоціація (ЕВА): Не поспішати із запровадженням СТВ та забезпечити проведення регулярного діалогу із бізнесом щодо параметрів запуску та функціонування майбутньої СТВ.

«СТВ – це європейське зобов'язання України, визначене і в Угоді про Асоціацію з ЄС, і в Плані Ukraine Facility. Водночас в жодному з них **не встановлені терміни**, коли СТВ має запрацювати в Україні. На думку бізнесу, пропонуваній урядовцями **запуск пілотної фази у 2026 році не є реалістичним**, адже дані про фактичні викиди CO₂ у результаті діяльності підприємств, які є основою для побудови системи та її ключових елементів, **відсутні**».

2. ЕВА: Запровадження СТВ не звільнить українських виробників, що експортують продукцію до ЄС, від необхідності сплачувати СВAM та призведе до суттєвого підняття собівартості всієї продукції.

ЕВА: СВAM має розглядатись **окремо від СТВ**, і спроби впровадження СТВ в терміни до початку дії фінансових зобов'язань СВAM у 2026 р. можуть призвести до **колапсу підготовки** й до СВAM, і до СТВ з огляду на обмежені ресурси державних органів та бізнесу. Крім того, запровадження СТВ призведе до суттєвих викликів подальшого відновлення економіки не тільки через зростання фінансового навантаження на виробників продукції, а й через підняття вартості електроенергії, цементу, сталі та ряду інших груп продуктів, які критично важливі під час війни та відновлення.

Федерація роботодавців України (ФРУ): Не розглядати впровадження СТВ в Україні як варіант пом'якшення наслідків впровадження в ЄС СВAM, адже СВAM розповсюджується лише на українських експортерів, а СТВ – на значно більшу кількість компаній.

Джерела: <https://eba.com.ua/biznes-vyznachyv-4-klyuchovi-umovy-efektyvnoyi-klimatichnoyi-polityky-v-ukrayini/>
<https://gmk.center/ua/news/biznes-viznachiv-4-kljuchovi-umovi-efektivnoi-klimatichnoi-politiki-v-ukraini/>
<https://cherkasy.fru.ua/news/federation/fru-nadala-propozytsii-do-proiektu-stratehii-vprovadzhennia-systemy-torhivli-kvotamy-na-vykydy-parnykovykh-haziv-v-ukraini-na-period-do-2033-roku>

Погляди експертів на умови ефективної кліматичної політики в Україні (2)

Чотири ключові умови (продовження)

3. Україні слід сприяти досягненню застосування СВAM до України за декларативним принципом.

ЕВА: Одним із підходів може бути застосування декларативного підходу до товарів, що імпортуються з України до ЄС та підпадають під дію СВAM. Тобто, фактично це буде той же самий підхід, як і для решти країн, **але без стягнення плати за викиди**. Це дозволить знизити фінансове навантаження на бізнес та допоможе підприємствам акумулювати ресурси для часткового відновлення рівня виробництва, постраждалого в результаті військових дій.

4. Мінекономіки слід розпочати розробку українського механізму СВAM для імпорту продукції з третіх країн.

ЕВА: Це сприятиме захисту національних виробників та забезпеченню однакових умов для всіх учасників ринку в Україні, а також прискорить та спростить процес інтеграції ринку України в ринок ЄС після набуття Україною статусу країни-члена ЄС. Оскільки в Україні вже діє екоподаток на викиди CO₂, запровадження вищеописаного механізму потрібно здійснювати якомога швидше, зокрема **до моменту впровадження СТВ** та до моменту потенційного набуття Україною членства в ЄС, зважаючи на очікувану довготривалість цих процесів.

ФРУ: Прискорити створення в Україні інформаційної бази з показниками (коефіцієнтами) викидів CO₂ на 1 кВт спожитої потужності, і протягом 2025 р. розробити концепцію створення СВAM для імпорту товарів в Україну. Без імплементації СВAM в Україні неможливо буде з 2026 року провести повноцінний запуск СТВ.

Джерела: <https://eba.com.ua/biznes-vyznachyv-4-klyuchovi-umovy-efektyvnoyi-klimatichnoyi-polityky-v-ukrayini/>
<https://gmk.center/ua/news/biznes-viznachiv-4-kljuchovi-umovi-efektivnoi-klimatichnoi-politiki-v-ukraini/>
<https://bit.ly/3LVpX1b>

Порівняння концепція ЕВА впровадження СТВ в Україні з іншими підходами

ЕВА: Рекомендовані ЕТАПИ впровадження СТВ	Позиція ФРУ	Офіційна Стратегія (проект)
<p>Етап 1: 2026-2027 рр., тестовий – опрацювання процедур, необхідних для роботи системи; у ЄС аналогічний етап тривав три роки. Етап може проходити у демо-режимі, без впливу на витрати бізнесу, як це було в ЄС, та відбувається зараз в інших країнах.</p>	<p>Підготовчий етап: 2024-2025 рр.</p>	<p>Підготовчий етап: 2024-2025 рр. (впровадження адмін. процедур; визначенням підходу до цінового діапазону на пілотному етапі, формування графіку наближення до цін у СТВ ЄС).</p>
<p>Етап 2: 2028-2031 рр. – встановлення економічно обґрунтованої ціни на 1 т викидів, що враховуватиме динаміку розвитку української економіки та допустимий рівень навантаження підприємств вуглецевими платежами. Копіювання рівня податкового навантаження вуглецевих платежів до ВВП, що мав місце протягом 3-ї та 4-ї фаз СТВ ЄС, тобто починаючи з 0,02% до 0,2%.</p>	<p>Пілотний етап: 2026-2031 (тестування процедур у 2026-2027; визначення економічно обґрунтованої ціни на викиди ПГ у 2028-2031).</p>	<p>Пілотний етап: 2026-2028 рр. (перевірка ефективності, можливостей та готовності цієї системи в Україні, враховуючи національні обставини; виявлення та вирішення будь-яких потенційних викликів).</p>
<p>Етап 3: 2032-2037 рр. – приведення у відповідність цін на 1 т викидів до європейського рівня. Найбільш тривалий етап, щоб уникнути несприятливого впливу на економіку різкого зростання цін на квоти на викиди. З 2038 р. очікується повна інтеграція із СТВ ЄС.</p>	<p>Повноцінне функціонування: 2032-2038 рр. (адаптування ціни на викиди ПГ до рівня ЄС у 2032-2037 рр.; завершення інтеграції з СТВ ЄС у 2038 р.).</p>	<p>1-й етап повноцінного функціонування: 2029-2033 рр. (створення надійної ринкової системи; забезпечення приєднання до СТВ ЄС).</p>

Джерела: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ie-dvi-neobhidni-peredumovi-zapusku-sistemi-torgivli-vikidami-v-ukraini-olga-bojko/>
<https://bit.ly/3LVpX1b>

Концепція ЕВА впровадження в Україні національної СТВ (2)

Що має охоплювати СТВ

В Україні є дві основні групи промисловості, які створюють майже усі викиди CO₂: **енергетика** – 46,5% та **переробна промисловість** – 45,7%. Саме ці галузі були включені до СТВ ЄС у першій фазі, і їх же експерти пропонують включити до української СТВ на **першому** етапі.

За європейською практикою авіація, морський та автомобільний транспорт, а також інші галузі варто включати в СТВ на більш **пізніх** етапах. Таким чином українська СТВ може охопити до **30%** викидів парникових газів. Це близько до результату ЄС, де рівень охоплення – 38%.

Українська СТВ має поширюватися на ті ж гази, що і СТВ ЄС (CO, N₂O, перфторвуглеці PFC). Однак, на першому етапі доцільно зосередитись на викидах CO₂.

Якою має бути верхня межа викидів

Буде доцільним, щоб верхній ліміт викидів встановлювався на основі оновленого національно-визначеного внеску (НВВ-3) з урахуванням післявоєнного відновлення економіки.

Для цього необхідно переглянути формування цілей НВВ. Зокрема, визначати їх не "зверху" – від держави, а "знизу": спочатку збирати інформацію про викиди з підприємств, а потім визначати загальнодержавну мету з урахуванням можливостей до зниження викидів*.

** Є альтернативні експертні погляди: що в умовах війни дані про викиди 2022-2023 р. є нерепрезентативними, вони збиралися неналежним чином. Не треба відкидати варіанту оціночного визначення ліміту. Можна взяти для оцінки національну інвентаризацію за довоєнний період.*

<https://ecopolitic.com.ua/ua/news/zaraz-kolir-investicij-zelenij-chomu-ukraini-potribna-stv-ta-yakoju-vona-maie-buti-3/>

Концепція ЕВА впровадження в Україні національної СТВ (3)

Як розподіляти квоти на викиди

Пропонується частину квот розподіляти **безкоштовно**, а частину – на **аукціонах**. Адже різні галузі мають різний потенціал до зниження викидів та запобігання «витоку вуглецю» - перенесення підприємств у країни з меншою ціною CO₂ і менш жорстким екологічним регулюванням.

Для розподілу безкоштовних квот можна застосовувати бенчмарки (розраховуються на підставі викидів найбільш ефективних гравців галузі), але використовуючи корегуючі коефіцієнти. Наприклад, можна почати з коефіцієнту 1 і поступово знижуватися до 0.

Цей підхід є більш гнучким, бо корегуючий коефіцієнт можна використовувати, зокрема, як інструмент інтервенції, якщо не буде дотримано таргетованої цільової ціни на викиди.

Як формувати ціну квот на викиди

Ціна на викиди повинна **змінюватися** на кожному з етапів впровадження системи.

На першому етапі вона не матиме вирішального значення, а одним із можливих інструментів ціноутворення може бути принцип **економічно-обґрунтованої ціни**, коли копіюється рівень податкового навантаження вуглецевих платежів до рівня ВВП.

З третього етапу доцільним буде перейти на рівень цін на квоти, що **дорівнює** рівню цін у ЄС на той момент.

<https://ecopolitic.com.ua/ua/news/zaraz-kolir-investicij-zelenij-chomu-ukraini-potribna-stv-ta-yakoju-vona-maie-buti-3/>

Концепція ЕВА впровадження в Україні національної СТВ (4)

Якою має бути структура управління СТВ України

Найбільш дискусійне питання для експертів, оскільки досі немає єдиної думки щодо того, у чиєму підпорядкуванні взагалі має бути українська СТВ.

Три варіанти який орган може бути адміністратором:

1 – Міндовкілля. Аналогічна система діє у більшості країн Європи (Болгарія, Чехія, Естонія, Франція, Ірландія, Ісландія, Норвегія, Португалія, Швейцарія та інші). В інших країнах ЄС також є приклади, коли центральним компетентним органом з питань СТВ ЄС є інституція, що входить до складу або підпорядковується місцевому міністерству екології.

2 – окрема спеціалізована інституція в структурі Міністерства економіки, діяльність якого і спрямована на економічний розвиток, що відповідає меті української СТВ.

3 – створена незалежна інституція (наприклад, як у Мальті і Нідерландах).

Адміністратор не обов'язково має бути один. Ці функції можуть ділити кілька органів. Тому в Україні **найбільш доцільно** перекласти функції щодо адміністрування системи на **Мінекономіки**, забезпечивши йому встановлення кліматичних цілей у діяльності. А також створити **окрему інституцію**, яка адмініструватиме СТВ. Контроль за всією системою має здійснювати профільний **Наглядовий комітет**.

Концепція ЕВА впровадження в Україні національної СТВ (5)

Як використовувати отримані від продажу квот кошти

Цільове використання коштів – це важливий елемент підтримки роботи СТВ. В ЄС, зокрема, ними наповнюється Інноваційний фонд, який сприяє зеленій трансформації та Європейський соціальний фонд, який нівелює вплив від неї.

За європейською практикою країни мають певну свободу щодо того, як використовувати отримані кошти, але специфіка регулювання в Україні навпаки вимагає цільового використання: **100%** з отриманого має йти у **Фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації***.

Зважаючи на недостатність коштів для фінансування зеленого переходу, ЕВА вважає доцільним спрямування мандату спеціального кліматичного фонду на **компенсацію** відсоткових ставок за кредитами або покриття кредитних гарантій на проекти **зеленого переходу**.

* Діє з початку 2024 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3035-IX>

Сценарій від ЕВА не пропонує єдиного рецепту створення СТВ, а більше закликає до дискусії для пошуку найкращого варіанту. Якою б не була ця система, головне – щоб вона стала механізмом співпраці для досягнення кращих результатів на шляху до зеленої трансформації і інтеграції до ЄС.

<https://ecopolitic.com.ua/ua/news/zaraz-kolir-investicij-zelenij-chomu-ukraini-potribna-stv-ta-yakoju-vona-maie-buti-3/>

Досвід Казахстану із функціонування СТВ

Перша пілотна фаза СТВ розпочалася у 2013 р.

Другий етап СТВ – у 2014-2015 рр. Саме у цей період у 2014 р. квоти вперше було продано на біржі. У 2015 р. було розроблено 3-й Національний план розподілу квот на викиди парникових газів, однак у 2016 р. систему довелося **призупинити для покращень**, особливо щодо розподілу квот.

Після внесення комплексних поправок було запуснено **третій** торговельний період СТВ з 1 січня 2018 р.

ПРОБЛЕМИ впровадження та функціонування СТВ

- ✓ **Конфлікт** уряду з керівниками підприємств на початку запровадження СТВ. Підприємці вважали, що СТВ негативно вплине на економічний ріст і сприятиме зниженню конкурентоздатності Казахстану у світі.
- ✓ Альянс виробників енергії «Казенергія»: Введення СТВ привносить на ринок деяку частку **невизначеності** щодо обсягів, вартості та правил внутрішнього «вуглецевого» ринку, що створює серйозні **проблеми** для інвесторів у процесі планування ними свого бюджету та прогнозування зростання».
- ✓ Враховуючи супротив підприємців, замість розподілу квот, виходячи з обсягу викидів 2010 р. (коли рівень виробництва впав у зв'язку зі світовою фінансовою кризою), влада погодилася взяти за орієнтир 2013 р.
- ✓ У 2016-17 рр. Казахстан **призупинив** СТВ у частині торгових квот через певні спотворення в системі та дефекти, які необхідно було усунути (заміна «історичного» підходу розподілу квот на метод бенчмаркінгу). Крім того, розглядалися і вирішувалися правові колізії та прогалини у регулюванні викидів вуглецю, які були виявлені на перших двох етапах СТВ. 1 січня 2018 року СТВ відновила свою діяльність з новими методами **розподілу** та **торговельними** процедурами.

<https://recycle.kz/ru/parnikovye-gazy>

<https://russian.eurasianet.org/node/60195>; <https://bit.ly/4dpJYsl>

Government of the Netherlands

UABIO

Тренінг з питань скорочення викидів парникових газів

Дякую за увагу!

Тетяна Желєзна

- Експерт UABIO, к.т.н.
- +380 67 588 5585
- zhelyezna@uabio.org
- <https://uabio.org>

